

Úspěšná komunikace s dítětem

Jak efektivně komunikovat s dítětem se zrakovým postižením? Jak vlastně vnímá a „vidí“ svět?

- Dítěti se zrakovým postižením připadá normální, když používá slova jako „vidět“, „dívat se“. Používá je, aby označilo své způsoby vnímání – buď dotykem, nebo prohlížením předmětů z velmi blízké vzdálenosti.
- Dítě se zrakovým postižením není schopno zaregistrovat výraz obličeje, kývnutí nebo jiný posunek. Používejte slovních vybidnutí.
- Dokud vás dítě dobře nepozná podle hlasu, představte se mu vždy, když k němu přicházíte.
- Dítě zcela nevidomé může mít určité zlovyky (tlačení prstů do očí, mnutí očí, kývání trupem nebo hlavou). Podporujte správné držení těla a poraďte se s odborníkem, jak posuzovat toto chování.

Praktické informace pro úspěšnou komunikaci

Zásady při doprovodu a komunikaci, jež platí při kontaktu s dítětem i dospělým se zrakovým postižením:

- **Svou pomoc nabízíme nenápadně a přirozeně**, ale jasně tak, aby nevidomý bezpečně poznal, že hovoříme s ním; můžeme ho oslovit jménem, případně se lehce dotkneme jeho předloktí. Jednáme přirozeně a prakticky.
- **Nevidomého netlačíme před sebou, ani jej nevtlačíme.** Kráčíme přibližně o půl kroku před ním, uvolněně a klidně, po rovném terénu, v přírodě, stejně tak i na schodech. Nevidomý uchopí svého průvodce za paži, v místě nad loktem. Dítě se může držet za předloktí nebo za ruku.
- **Jdeme vždy po té straně nevidomého, která je méně bezpečná.** Nevidomý se může přidržovat zábradlí.
- **Při doprovázení podáváme nevidomému informace o okolním prostředí.** Při popisu nepoužíváme směrové výrazy typu „tamhle“ nebo „tady“, ale jasně vyjadřujeme polohu – „vlevo z vaší strany“ nebo „dva metry přímo před vámi“.
- **Při komunikaci s nevidomým se nemusíme vyhýbat slovům jako „podívejte se“, „ukážu vám“.**
- Na obrubník nebo na schodiště je zapotřebí vstupovat kolmo, před vstupem zpomalit nebo zastavit. **Nevidomého slovně informujeme** o směru schodiště, nebezpečných místech a dalších zvláštностech prostředí.
- **Nevidomého nikdy nenecháme stát na nebezpečném nebo jinak nevhodném místě** (například čelem ke zdi). Vhodné je nalézt místo k sezení a krátce popsat okolí.
- **Při sedání ke stolu přicházíme s nevidomým k židli zezadu.** Židli nastavíme tak, aby se opěradlo nacházelo rovnoběžně s hranou stolu a nebylo od ní příliš vzdáleno. Na opěradlo položíme ruku, za kterou se nás drží nevidomý. Ten pak může snadno samostatně vyhledat židli i stůl, odsunout židli a posadit se. Teprve poté se usadíme na své místo, nejlépe vedle nevidomého. Taktně mu sdělíme, jací lidé u stolu sedí a kde. Již během příchodu ke stolu upozorníme nevidomého na předměty, které by mohl shodit.

- **Při použití WC seznámíme nevidomého s typem zařízení** (mušle, toaletní mísa, žlábek). Pomůžeme mu je nalézt při zachování zásad hygieny, ukážeme, kde je toaletní papír, umyvadlo, mýdlo a ručník.
- **Vstupujeme-li do místnosti, ve které je nevidomý, je vhodné dát najevo svou přítomnost.** Stejně tak je důležité oznámit svůj odchod, aby později nevidomý nemluvil do prázdna.
- **Při komunikaci s nevidomým není vhodné dodržovat některé obvyklé konvence.** Při setkání by měl jako první pozdravit ten, kdo lépe vidí a to bez ohledu na věk nebo pohlaví. Do nového prostředí (místnosti) by měl jako první rovněž vstupovat ten, kdo lépe vidí.
- **Člověk s těžkým zrakovým postižením nám bude vděčný, upozorníme-li ho na některé nepříjemné záležitosti,** jako je znečištěný oděv a podobně. Samozřejmě uvítá i naši pomoc při nápravě.
- Základní zásadou je, že **průvodce nevidomého pouze doprovází – nejedná a nerozhoduje za něj.**
- **Svou pomoc nabízíme, ale nevnučujeme.** Nevidomý má samozřejmě právo naši pomoc odmítnout.

Doporučený postup při komunikaci – rozhovor s dítětem se zrakovým postižením

- Komunikace „z očí do očí“ se slabozrakým nebo nevidomým člověkem je často problematická nebo nemožná, přesto nevidomý může zaregistrovat směr, kterým se jeho partner při dívá (kterým hovoří). **Je třeba hovořit obvyklým způsobem, tedy směrem k naslouchajícímu.**
- Při výrazném snížení zrakové ostrosti v centru zorného pole může dojít k tomu, že oči člověka se zrakovou vadou jsou nasměrovány tak, aby obraz dopadal na místo nejostřejšího vidění na sítnici, mimo centrum. **Partner při takovou situaci vnímá, jako kdyby se postižený člověk díval jinam.**